

CAS PRÀCTIC DE “RELIGIONS I MEDIACIÓ EN ZONES URBANES”

Títol descriptiu del cas:

Una comunitat musulmana d'origen subsaharià demana a l'ajuntament un espai per a les classes infantils d'Alcorà.

Localització (inclosa breu descripció):

Un municipi de la costa catalana, l'economia del qual es basa principalment en el turisme d'estiu; té uns 40.000 habitants censats, entre els quals uns 7.000 d'origen estranger i uns 1.500 d'origen subsaharià que majoritàriament són de religió musulmana.

Dates aproximatives d'inici i finalització (si s'escau) del procés de mediació:

Desembre 2008 – Juny 2009.

Diferents actors (religiosos, interreligiosos, polítics, etc.) participants (incloses les característiques més significatives de cadascun/a i les raons de la presència dels actors mediadors):

Actors directament implicats en el conflicte:

- **La comunitat musulmana d'origen subsaharià**, el membres de la qual formen la primera minoria d'origen estranger del municipi i que majoritàriament viuen en un barri obrer, on està situat el seu lloc religiós de reunió: un oratori ubicat en un antic magatzem soterrani que, tot i estar regularitzat, es troba en unes condicions precàries (ventilació i il·luminació deficientes, humitats, etcètera).
- **L'administració local**, governada per un pacte entre partits ideològicament molt diferents.

Altres actors menys directament implicats:

- **Altres comunitats religioses del municipi**, principalment la parròquia cristiana catòlica del mateix barri, i l'altra comunitat musulmana, aquesta d'origen magrebí, i que té el seu oratori en un altre barri. Les comunitats religioses locals es relacionen a través del grup de diàleg interreligiós que coordina el Centre UNESCO de Catalunya.

Actors mediadors:

- El **Centre UNESCO de Catalunya**, entitat laica que té un conveni amb l'ajuntament per coordinar i dinamitzar un grup de diàleg entre les comunitats religioses locals; també per fer de pont (en ambdós sentits) entre l'administració i les entitats religioses.

Elements significatius relatius als antecedents i al context del conflicte (anteriors al procés de mediació):

La comunitat musulmana d'origen subsaharià, malgrat ser la més nombrosa i una de les més antigues del municipi (compte amb segones generacions de persones nascudes a la vila) no acabar d'arrelar-hi, fins el punt que el seu procés d'integració sembla patir una involució si fem cas dels rumors que circulen sobre ella: discurs religiós cada cop més excoent, retorn a usos i costums més tradicionals, desaparició de la vida pública de les dones de la comunitat, enviament d'infants al país d'origen per acabar d'educar-se en els valors no occidentals, etcètera. Mediadors subsaharians confirmen que es tracta, efectivament, d'una de les comunitats amb els quals resulta més difícil treballar: pel baix nivell educatiu de les primeres generacions, per l'escassetat de recursos de les famílies, per la importació puntual d'alguns costums culturals "xocants" del país d'origen (la poligàmia, la mutilació genital femenina i tot el tracte a la dona que se'n deriva), etcètera.

Davant d'una realitat multicultural i multireligiosa complexa, l'administració local de vegades (no sistemàticament) prefereix no fer el que entén com a "concessions" que comprometrien el seu principi de laïcitat o fins i tot qüestionarien la seva defensa dels drets humans, particularment davant d'una societat autòctona en part influïda per un discurs xenòfob i islamòfob que es fa sentir cada cop amb més força a Catalunya i a tota Europa. D'aquí la seva negativa a cedir un espai públic per a les classes d'Alcorà dels infants la comunitat musulmana d'origen subsaharià com, també, per a la presentació pública d'una entitat d'inspiració bahá'í.

Objectius inicials de la intervenció mediatora:

Trobar una solució alternativa a la negativa de l'administració a atendre aquesta demanda i aprofitar aquesta solució com la llavor d'una dinàmica més positiva i constructiva entre la comunitat musulmana d'origen subsaharià i els altres col·lectius locals.

Breu descripció del desenvolupament del conflicte i de la mediació realitzada:

La comunitat musulmana d'origen subsaharià es va posar en contacte amb el tècnic del Centre UNESCO de Catalunya destinat al municipi per demanar-li ajuda de cara a transmetre a l'ajuntament la demanda d'un espai, els caps de setmana (dissabtes i diumenges pel matí), per fer les classes d'Alcorà dels infants de la comunitat, donat que l'espai del seu oratori resultava insuficient i poc adient per realitzar aquesta activitat.

Un cop confirmada la negativa de l'ajuntament i descartat el recurs a l'altra comunitat musulmana local, aquesta d'origen magrebí (degut a trobar-se en un barri allunyat i la relació de rivalitat mútua existent, per exemple, en la interlocució amb l'ajuntament), el Centre UNESCO de Catalunya es va posar en contacte amb el responsable de la comunitat cristiana catòlica del barri, en un primer moment només per consultar-lo respecte a les possibilitats d'espais privats –d'associacions- existents als barri. Immediatament, el rector de la parròquia va expressar el seu parer que es tractava d'una oportunitat per fomentar la cohesió social el barri i va oferir un local contigu a l'església, habitualment destinat a activitats parroquials diverses. La única condició era establir un període de prova d'uns sis mesos, abans d'avaluar la satisfacció d'ambdues parts. Des del Centre UNESCO de Catalunya, a més a més, es va suggerir la redacció d'unes altres condicions mínimes, sobretot relatives al manteniment de l'espai. L'acord es va formalitzar amb la signatura d'aquest document de compromisos entre el responsable de la parròquia catòlica i els de la comunitat musulmana, trobada que va servir per presentar els professors d'Alcorà al rector i perquè ell els lliurés una còpia de la clau.

Malgrat els primers mesos, degut a problemes organitzatius, la comunitat musulmana va fer un ús esporàdic del local, l'ús es va acabar normalitzant progressivament. Durant aquesta primera fase, el Centre UNESCO de Catalunya va fer un seguiment intensiu d'aquest ús, mantenint puntualment informat el rector de qualsevol novetat per petita que fos. També es va oferir per recolzar la decisió del rector davant la pròpia comunitat, recolzament però que ell no va jutjar necessari. Passats sis mesos i davant l'absència de conflictivitat, les dues parts van decidir renovar l'acord indefinidament, fet formalitzat en una nova reunió, aquest cop sense la presència del Centre UNESCO de Catalunya.

Avui, passats dos anys, la comunitat musulmana fa servir el local per a les seves activitats femenines en comptes d'infantils. A l'administració, s'han recollit veus que agraeixen i admiren la decisió del rector però també d'altres que el critiquen per "sobrepassar-se en les seves funcions" i "comprometre la sacralitat del seu espai".

Avaluació del grau d'assoliment dels objectius inicials:

La solució oferta per la parròquia i el fet que no se n'hagi derivat cap conflicte (al menys que les parts hagin deixat transcendir) ha permès reforçar els lligams, sobretot al barri, entre cristians i musulmans. El compromís de la comunitat d'origen subsaharià amb el diàleg interreligiós s'ha vist reafirmat, materialitzant-se en una presència més regular i diversa en el grup de diàleg, del qual ha acollit diverses trobades en el seu oratori. Això no treu que la presència de la comunitat en aquest espai no segueixi estant a dia d'avui presidida pels prejudicis, propis i aliens. El gest de la comunitat catòlica i el procés de mediació desenvolupat, però, han obert una porta per poder treballar-los.

De la negativa de l'ajuntament, la comunitat n'extreu la lectura que "allò públic és contrari a allò religiós" i el cas, per tant, cal jutjar-lo com un element només parcialment positiu a favor d'una major integració en el municipi d'aquesta comunitat. La realitat és que les relacions socials entre ciutadans musulmans subsaharians i autòctons en espais no interreligiosos són encara molt poc fluïdes.

Recursos mediadors utilitzats (recursos –humans, espirituals, comunitaris, etcètera- propis dels actors involucrats, recursos dels actors mediadors, etcètera):

- Els vincles interreligiosos prèviament creats i alimentats a través de les trobades del grup de diàleg interreligiós local. La confiança de les comunitats cap a l'agent mediador també creada a través d'aquest grup.
- Sobretot, per part de la comunitat catòlica, principis i valors propis fonamentals exemplarment viscuts i realitzats com ara la solidaritat, la generositat, la gratuïtat, la confiança, etcètera.

Despeses de la intervenció medidora (hores de dedicació dels mediadors, materials, etcètera):

Reunions bilaterals successives (d'una hora aproximada de duració) amb la comunitat musulmana, l'ajuntament i la comunitat catòlica; una reunió amb les dues comunitats implicades; reunions bilaterals posteriors de seguiment de l'acord.